

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2022. gada 26. jūlijā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs
Aldis Laviņš, tiesneši Irēna Kuciņa un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk arī –
Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums
Nr. 118/2022),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Šķīrējtiesu likuma 32. panta ceturto daļu (turpmāk – apstrīdētā
norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 106. panta pirmajam
teikumam un attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju spēkā neesošu no 2022. gada
6. janvāra;

1.2. nodrošināt Satversmes tiesā procesā Pieteikuma iesniedzējas klienta,
šķīrējtiesas lietas numura un citas konkrētās šķīrējtiesas procesa lietas identificējošās
informācijas anonimitāti.

2. Apstrīdētā norma noteic: „Persona, kas ir vai pēdējo piecu gadu laikā ir
bijusi attiecīgās pastāvīgās šķīrējtiesas šķīrējtiesnešu sarakstā, nevar būt puses
pārstāvis un to nevar pieaicināt juridiskās palīdzības sniegšanai šīs pastāvīgās
šķīrējtiesas procesos.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtās konstitucionālās sūdzības pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa nosaka: „Konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai.” Savukārt šā panta sestās daļas 1. punkts kopsakarā ar 18. panta pirmās daļas 4. punktu prasa pamatot, ka tieši apstrīdētās normas neatbilstība pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai izraisa pieteikuma iesniedzējam pamattiesību aizskārumu.

6.1. Persona ir tiesīga vērsties Satversmes tiesā tikai tādā gadījumā, kad pastāv tieša saikne starp šīs personas pamattiesību ierobežojumu un pieteikumā apstrīdēto normu (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12. punktu*). Atbilstoši Satversmes tiesas likumam personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir ietvertas konkrētās pamattiesības, proti, apstrīdētā norma ietilpst konkrēto pamattiesību

tvērumā; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē ietvertās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 5. punktu*).

Tādējādi Satversmes tiesas kolēģijai ir jāpārbauda, vai pieteikumā ir ietverti juridiski argumenti tam, ka apstrīdētā norma skar tādas tiesības, kas ietilpst pieteikumā norādītās Satversmes normas tvērumā, un vai apstrīdētā norma aizskar Pieteikuma iesniedzējai pieteikumā norādītajā Satversmes normā ietvertās pamattiesības.

6.2. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja ir zvērināta advokāte un ir iekļauta Latvijas Republikā reģistrētas šķīrējtiesas (turpmāk – Šķīrējtiesa) šķīrējtiesnešu sarakstā. Laika periodā no 2015. gada līdz pat pieteikuma iesniegšanas brīdim Pieteikuma iesniedzēja nav bijusi iecelta par šķīrējtiesnesi nevienā šķīrējtiesas procesā, kuru ir administrējusi Šķīrējtiesa. 2021. gadā Pieteikuma iesniedzēja uzņēmusies pārstāvēt klientu Šķīrējtiesas lietā, taču [datums] sēdē šajā lietā, pamatojoties uz apstrīdēto normu, Pieteikuma iesniedzējai tika liegtas tiesības pārstāvēt klientu.

Pēc Pieteikuma iesniedzējas ieskata, apstrīdētā norma liedz viņai īstenot pārstāvību un vest sava klienta lietu kā zvērinātai advokātei atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai, turklāt apstrīdētā norma arī liedz savienot zvērināta advokāta un šķīrējtiesneša amatus. Tādējādi esot aizskartas Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 106. panta pirmajā teikumā ietvertās tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka ar Satversmes 106. pantā ietverto jēdzienu „nodarbošanās” saprotams tāda veida darbs, kas prasa atbilstošu sagatavotību un kas ir cilvēka eksistences avots, kā arī profesija, kas cieši saistīta ar katra indivīda personību kopumā. Satversmes 106. panta pirmajā teikumā noteiktās tiesības ir attiecināmas uz zvērināta advokāta amatu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2002. gada 4. jūnija sprieduma lietā Nr. 2001-16-01 secinājumu daļas 2. punktu*). Kā norādījusi Satversmes tiesa, Satversmes 106. panta pirmā teikuma izpratnē tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu nozīmē, pirmkārt, visām personām vienlīdzīgu pieeju darba tirgum un, otrkārt, to, ka valsts nedrīkst izvirzīt personām citus ierobežojošus kritērijus kā vien noteiktas to spēju un kvalifikācijas prasības, bez kurām persona nevarētu pildīt attiecīgā amata pienākumus (*sk. Satversmes tiesas 2003. gada 20. maija sprieduma lietā Nr. 2002-21-01 secinājumu daļas 1. punktu*). Tāpat tiesību brīvi izvēlēties nodarbošanos tvērumā ietilpst tiesības izvēlēties vairākas

nodarbošanās un tās vienlaicīgi īstenot (*sk. Satversmes tiesas 2015. gada 21. decembra lietā Nr. 2015-03-01 14.2. punktu*).

Pieteikumā ir pausts Pieteikuma iesniedzējas viedoklis, ka apstrīdētās normas dēļ ir aizskartas Pieteikuma iesniedzējas tiesības brīvi izvēlēties zvērināta advokāta amatu. Taču apstrīdētā norma vienīgi noteic aizliegumu personai būt par puses pārstāvi šķīrējtiesas procesā. Pieteikuma iesniedzēja nav sniegusi juridiskus argumentus tam, kādēļ apstrīdētā norma aizskar viņai Satversmes 106. pantā ietvertās tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos kā zvērinātai advokātei.

Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka apstrīdētā norma rada viņai Satversmes 106. pantā ietvērto pamattiesību aizskārumu arī tāpēc, ka tā liedz viņai vienlaicīgi īstenot zvērināta advokāta un šķīrējtiesneša amatus. Tomēr no pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja jau ilgstoši kopš 2015. gada ir iekļauta Šķīrējtiesas šķīrējtiesnešu sarakstā. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka personai ir jāsniedz ticams pamatojums tam, ka tiesību normas izraisītās nelabvēlīgās sekas rada tai pamattiesību aizskārumu. Proti, pieteikuma iesniedzējam ir jāpamato, kurā brīdī un kāpēc viņš sācis apstrīdētāja normā ietvērto regulējumu uztvert kā savu pamattiesību aizskārumu (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 22.1. punktu*). Pieteikumā šāds pamatojums nav sniegts.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā, kā arī 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

7. Papildus prasījumam atzīt tiesību normu par neatbilstošu augstāka juridiska spēka tiesību normai, Pieteikuma iesniedzēja ir lūgusi nodrošināt Satversmes tiesā Pieteikuma iesniedzējas klienta, šķīrējtiesas lietas numura un citas konkrētās šķīrējtiesas lietas identificējošās informācijas anonimitāti.

Saskaņā ar likuma „Par tiesu varu” 28.³ pantu pieteikums, pēc kura izskatīšanas pieņemts lēmums par atteikšanos ierosināt lietu, ir ierobežotas pieejamības informācija. Tādējādi konkrētajā gadījumā nav nepieciešams papildus noteikt ierobežotu pieejamību Pieteikuma iesniedzējas norādītajai informācijai.

Līdz ar to šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādītais lūgums ir atstājams bez izskatīšanas.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

1. Atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 118/2022).
2. Atstāt bez izskatīšanas šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādīto lūgumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš